

Alicənab, nəcib və xeyirxah Azərbaycan ziyalısı

(Əvvəli 5-ci səhifədə).

Mir Cəlal Paşayevin "Sağlam yollarda" adlı ilk kitabı 1932-ci ildə çapdan çıxmışdır. Görkəmli alimin müxtəlif illərdə qələmə aldığı publisistik oçerklərin toplandığı bu kitabın ardınca isə onun "Boy" adlı hekayəsi və oçerklər məcmuəsi (1935), "Dirilən adam" (1935), "Bostan oğrusu" (1937), "Gözün aydın" (1939), "Bir gəncin manifesti" (1939), "Açıq kitab" (1941) və digər əsərləri işıq görmüşdür.

Mir Cəlal Paşayev "Dirilən adam" romanında Azərbaycan xalqının mübarizə tarixinin yeni bir mərhələsini canlandırılmışdır. Yazıçı bu əsərdə ötən əsrin əvvəllərində Azərbaycan kəndində və mərkəzdən uzaq şəhərlərdə hökm sürən ümumi vəziyyəti, ölkədəki siyasi özbaşınalığı, hərə-mərcəliyi bədii boyalarla əks etdirmişdir. "Bir gəncin manifesti" əsərini Mir Cəlal yaradıcılığında zirvə saymaq olar. Roman həm məzmunu, ideyası, həm də bədii mükəmməlliyinə görə yazıçının

başqa əsərlərindən xeyli yüksəkdə dayanır. XX əsr Azərbaycan ədəbiyyatının şedevrləri sırasında qərar tutan bu roman Mir Cəlal yaradıcılığında uzun illərdən bəri davam edən mü-tərəqqi ənənələrin xoş nəticəsidir. Bu romanda Mir Cəlal geniş xalq kütlələrinin mübarizə ruhunu düzgün təsvir etmiş, həyatı olduğu kimi göstərmişdir. Qeyd olunmalıdır ki, görkəmli alimin vətən qarşısındakı xidmətləri də daim yüksək qiymətləndirilmişdir. O, iki dəfə "Şərəf nişanı", "Qırmızı əmək bayrağı" ordenləri ilə və müxtəlif medallarla təltif edilmişdir.

Əməkdar elm xadimi Mir Cəlal Paşayev yaşadığı 70 il ərzində ömrünü Azərbaycan xalqının ədəbi-elmi və pedaqoji fikrinin inkişafına həsr etmişdir. 1978-ci il sentyabrın 28-də Mir Cəlal Paşayev vəfat etmiş, Bakıda Fəxri xiyabanda dəfn olunmuşdur. Xatirəsini əbədiləşdirmək üçün ölkəmizin bir sıra yerlərində küçə, məktəb, kitabxana, mədəniyyət evi hazırda onun adını daşıyır. Mir Cəlal cismən bizdən ayrılsa da, ruhən də bizlərlə, onun əsərlərindən mənəvi qida alan oxucuları ilə bir-gedir.

A. CƏLALOĞLU.

Qəbələli rəssamın fərdi sərgisi açılmışdır

Qəbələ Dövlət Rəsm Qalereyasında gənc rəssam, Azərbaycan Rəssamlar İttifaqının üzvü Orxan Məmmədovun fərdi sərgisi açılmışdır. Həmyerlimiz olan Orxan Məmmədov özünəməxsus maraqlı üsulla işləyib hazırladığı 18 sənət əsərini sərgiyə təqdim etmişdir. O kətan üzərində yağlı boya ilə çəkdiyi müxtəlif əsərlərinin fraqmentlərini kə-sib götürərək, onları məntiqi şəkildə bir-birinə tikməklə tamaşaçı-nı düşündürən mücərrəd-fəlsəfi bir tablo halına gətirmişdir. Müəllif müstəqil sujetləri iplər və kəndirlərlə dekorativ üsulla tikərək yeni bədii cərəyan və üslublarla səsleşən, özünəməxsus abstrakt kompozisiyalar yaratmışdır. Azərbaycan rəssamlığının çağdaş nəslinin bu janra artan meyli Orxan Məmmədovun yaradıcılığına öz təsirini göstərmişdir.

Əlbəttə, bu cür əsərlərin öz tamaşaçı-

ları var. Abstrak rəssamın baxışları, yaratdığı əsərlərin qayəsi və mündərəcəsi intellektual seyirçi tərəfindən daha yaxşı anlaşılar və başa düşülür.

Maraqlı janrda təşkil olunan sərginin açılışında Qəbələ Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı cənab Səbuhi Abdullayev,

RİH aparatının əməkdaşları, idarə və təşkilatların rəhbər işçiləri və digər ziyalılar iştirak etmişlər.

İştirakçılar xoş təəssüratla sərgidən ayrılmışlar.

Anar RÜSTƏMLİ,
rayon mədəniyyət və turizm
şöbəsinin məsləhətçisi.
Foto S. Umuyevindir.

Erməni uydurmaları və tarixi həqiqətlər

Bəşəri dəyərlərə həmişə hörmət edən biz azərbaycanlılar sovet dönəmində uzun müddət ermənilərin pisliliklərini unudduq. Hətta bizə elə gəlirdi ki, dünyada pis xalq yoxmuş. Doğrudan da, dünyada pis xalqın olmasına inanmaq mümkün deyil. Ona görə ki, xalqın mayasında insanilik, ülvilik durur. Amma bədnam qonşumuz ermənilər bu insani keyfiyyətlərdən məhrum olduqlarını son onilliklərdə murdar əməlləri ilə bir daha sübut etdilər. Hər il dünya erməniləri aprelin 24-nü «erməni soyqırımı» günü kimi təqdim edirlər. Guya ermənilər həmin gün Türkiyə hökuməti tərəfindən kütləvi şəkildə soyqırma-qırğına məruz qalıb. Ermənilər hətta bu saxta cəfəngiyyətlə dünyanın bir neçə ölkəsini də inandırmağa nail olublar.

Tarixə varsaq, 1915-ci il aprelin 24-dən 25-nə keçən gecə Türkiyə hökumətinin qərarı ilə ermənilərdən 235 nəfər həbs olundu. Bu ermənilər türklərə qarşı təşkil olunan iğtişaşların rəhbərləri idilər. Həmin şəxslərin bir hissəsi sürgünə göndərildi, digər hissəsi ölüm cəzalandırıldı. Türkiyə hökuməti öz ərazisindəki erməni komitələrinin fəaliyyətini qadağan etdi. 24 aprel məsələsi təkcə ermənilərə aid deyildi. Ermənilərin xəyanətkarlığına görə Türkiyə hökuməti qərar verdi ki, ermənilərin bir hissəsi köçürülsün, bir hissəsi isə həbs edilsin. Şimaldan cənuba doğru müharibə zonasındakı ermənilər həmin ərazilərdən çıxarıldı. Bu zaman Türkiyənin vəziyyəti çox gərgin idi. İngilis, fransız, bolqar qoşunları artıq İstanbula çatmışdılar. Türkiyə bu zaman kolissiya, həm də rus qoşunlarına qarşı mübarizə aparmaq məcburiyyətində qalmışdı. Ermənilər Türkiyəyə məhz belə bir ağır vaxtda xəyanət etdilər. Onlar Türkiyəni boğmağa çalışan ölkələrin qoşunlarına bələdçilik, təcüməçilik edirdilər. Rus ge-

neralları özləri etiraf edirdilər ki, Türklərə qarşı ən fədakarlıqla vuruşan ermənilərdir. 24 aprel hadisəsindən sonra ermənilər hiss etdilər ki, artıq Türkiyə ərazisində erməni dövləti yaratmaq mümkün deyildi. 24 aprel «erməni xalqının soyqırımı günü» kimi təqdim etmək yangısı məhz bununla bağlıdır.

Rus qoşunları geri qaydarkən ermənilər də onlarla birgə qayıtdılar. Ruslar onların özlərinə qarşı azğınlaşmasından qorxurdular. Buna görə 1917-ci ilin əvvəllərində o vaxtki rus hökuməti erməni hərbi birləşmələrini buraxdı. Azğınlaşmış ermənilər İrəvan quberniyasına keçid yolunda (Qars tərəfdə) 82 türk kəndini yerlə-yeksan etdilər. Onlar yolun bir tərəfində lüt soyundurulmuş türk qadınlarını, o biri tərəfində isə nizələrə keçirilmiş uşaqları düzdürdülər ki, erməni qoşunları bu səhnələrə baxıb ruhlansın. Bundan sonra neçə illər ərzində ermənilər türklərə qarşı amansız qırğın əməliyyatları həyata keçirdilər.

Məlumatla görə o zaman Türkiyədə 1 milyon 300 min erməni yaşayıb. Ermənilər isə sübut etməyə çalışırlar ki, genosid vaxtı Türkiyədə 1,5 milyon erməni qırılıb. Müəyyən materiallarda isə həmin dövrdə Türkiyədə cəmi 700-800 min erməninin yaşadığı göstərilir. Türkiyə hökuməti həmin dövrdə 300 min erməni cəzalandırılıb, xəyanətkarlığına görə sürgün edib. Amerika alimi C. Makatinin fikrincə, həmin dövrdə, o ərazilərdə təqribən 600 min erməni, türklər tərəfindən isə 2,5 milyon nəfər ölüb.

Ermənilər Türkiyəyə qayıtmağı, təzminat almağı və burada öz dövlətlərini qurmağı bu gün də xəyal edirlər. Lakin onların bu arzusu həmişə ürəklərində qalacaq.

Aslan CƏLİLOV.

Əvvəllər «Agac Günü» adı ilə qeyd olunan Beynəlxalq Yer Kürəsi Günü tarixi XIX əsrin 70-ci illərinə təsadüf edir. Amerika Birləşmiş Ştatlarının Nevrasco ştatının sakini Corc Sterlinq Mortona ştatın yaşllaşdırılmasına başlamaq üçün əhaliyə müraciət etmişdi, onun özü və ailəsi ilk olaraq ictimai yerlərdə də ağac əkməyə başlamışdı. Tezliklə bu təşəbbüsə

bu bayram daha geniş ümumdünya miqyası aldı. Dünyanın 141 ölkəsində- oc ümldən bizim ölkədə Yer kürəsi Günü qeyd olunur.

XXI əsrin əvvəllərində Azərbaycanda da milli parkların şəbəkəsi genişləndirildi.

2003-cü ildə Respublika Prezidentinin Sərəncamı ilə Bakı şəhərinin Qaradağ rayonu Salyan və Neftçala rayonlarını əhatə edən

22 aprel Beynəlxalq Yer Kürəsi Günüdür

10 minlərlə insan qoşuldu. İlk Acag Günündə ştatın əhalisi təxminən bir milyon ağac əkməmişdi.

1982-ci ildə Nebpraska ştatında Mortonanev doğulduğu gün 22 aprel günü rəsmi olaraq həmin ştatın bayram günü elan olundu. 1970-ci ildə Ağac Günü'nün adı dəyişdirilən Yer Kürəsi Günü adlandırıldı.

Bu günün keçirilməsində məqsəd insanların diqqətini ətraf mühitin çirkləndirilməsi və canlı aləmin qorunub saxlanması problemlərinə cəlb etmək idi.

Yer Kürəsi Günü ilk dəfə beynəlxalq səviyyədə 1970-ci il aprelin 22-də qeyd olunmağa başlanmışdır. Keçmiş SSRİ-də 22 aprel günü başqa adla keçirilsə də mahiyyət eyni idi. Ətraf mühitin təmizlənməsi, çox sayda ağac, gül kolu ekilməsi və sair tədbirlər həyata keçirilirdi.

1990-cı ildən başlayaraq Yer kürəsi Günündə milli parkların salınması, ətraf mühitin əvvəlki vəziyyətinə qaytarılması mövzusu gündəmə gətirildi. Həmin vaxtdan

Şirvan Milli Parkı, Ağcabədi və Beyləqan rayonlarını əhatə edən Ağgöl Milli Parkı sonradan rayonumuzun və Böyük Qafqazın cənub yamaqlarının füsunkar, nadir meşələrini əhatə edən Şahdağ Milli Parkı yaranmışdır.

Ölkəmizdə ətraf mühitin flora və faunasının qorunmasına çox böyük dövlət qayğısı göstərilir. Təəssüf ki, mənfi ermənilərin işğal etdiyi cənnət misallı Qarabağımızda flora və fauna vəhşicəsinə məhv edilir, ətraf mühit çirkləndirilir Erməni vandalları nadir ağacları qırmaqla kifayətlənmir, hər il meşə, çöl və kolluqlarda qəsdən yüzlərlə yangın törədirlər.

Bu yangınlar nəticəsində milyonlarla nadir ağac və kol bitkiləri, heyvanat aləmi məhv olub. Hardasa sahibsiz, xəstə bir itin məhv edilməsinə görə vay-şivən qoparan beynəlxalq qeyri hökumət təşkilatları ermənilər tərəfindən canlı və cansız təbiətin barbarcasına məhv edilməsini seyr etməklə kifayətlənirlər.

Qüdrət SƏMƏDOV.